

**Byggnadsminnesförklaring av Ordenshuset Asa-Thor på
Kråketorps samfällighet, fastigheten Asa- Kråketorp
s:1, Asa socken, Växjö kommun**

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ lagen (1988:950) om kulturminnen (KML) Ordenshuset Asa-Thor på rubr fastighet för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Huset får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till det yttre.
2. Husets inre får inte förändras vad det gäller rumsindelning och fast inredning.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Det markområde som hör till fastigheten (markerat med skraffering på bif karta) och övriga byggnader på detta område skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och ursprungskaraktär inte förvanskas.

Länsstyrelsen lämnar vid behov råd och anvisningar beträffande underhållet av byggnaden och vården av det kringliggande området.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ KML lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Länsantikvarien besiktigade Ordenshuset den 21 januari 1994 och sammanträffade med representanter för Logen. Därvid diskuterades möjligheterna att byggnadsminnesförklara huset och man tog även upp tankarna på att överlåta äganderätten på annan - i första hand hembygdsföreningen - eftersom medlemsantalet i Logen är litet. För att få bättre underlagsmaterial att bedöma byggnadens kulturhistoriska värde i förhållande till andra i länet bedömdes behovet av en inventering som angelägen. I avvaktan på den vidare utvecklingen såväl av en ev försäljning som av en inventering fattade Länsstyrelsen beslut om anmälningsplikt av byggnaden den 10 november 1994.

Av översänt protokollsutdrag från Logens sammanträde med Asa Hembygdsförening den 18 september 1995 framgår att man beslutat överlåta Ordenshuset till Hembygdsföreningen. I särskilt brev har Hembygdsföreningen även godkänt det förslag till skyddsföreskrifter som Länsstyrelsen översänt den 7 september 1995.

Även Kråketorps samfällighet, på vars mark Ordenshuset ligger, har genom brev till Länsstyrelsen den 23 september 1995 godkänt såväl hembygdsföreningens köp av Ordenshuset som Länsstyrelsens förslag till skyddsföreskrifter.

Smålands museum har i skrivelse den 17 juni 1996 understrukit byggnadens höga kulturhistoriska värde och tillstyrkt det framlagda föreslaget till byggnadsminnesförklaring.

Växjö kommun, byggnadsnämnden, har genom protokollsutdrag den 26 juni 1996 meddelat att den ej har någon erinran mot förslaget.

MOTIVERING

Ordenshuset har ett mycket stort kulturhistoriskt värde som exempel på en välbevarad nykterhetsloge på landsbygden. Logen bildades redan 1911 men först 1925 kom man under eget tak genom att den f.d. marknadsfinkan övertogs. Byggnaden ligger på

samfälld mark i Kråketorp, som sedan lång tid tillbaka varit marknadsplats.

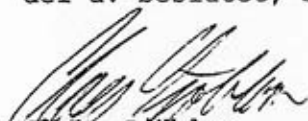
Det äldsta huset har byggts till med en vinkelbyggnad, som nu utgör den egentliga loge-lokalen med samlingssal med ursprunglig bänkinredning och scen. I bakre delen av salen finns en läktare och i ett särskilt rum i bottenplanet är maskinrummet med projektor kvar sedan den mest aktiva tiden på 1950-talet. Lokalen har använts som biograf fram till 1960-talet.

En dansbana har funnits som fristående byggnad på fastigheten.

Under 1994/1995 utfördes genom Länsstyrelsen försorg en inventering av folkrörelselokalerna i länet. Det framstår därvid klart att Ordenshuset i Kråketorp är en av de bäst bevarade i Kronobergs län. Utdrag ur inventeringen bifogas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i Kronobergs län inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, se bilaga formulär 2.

Claes Sjöblom

Margit Forsström

Bilaga

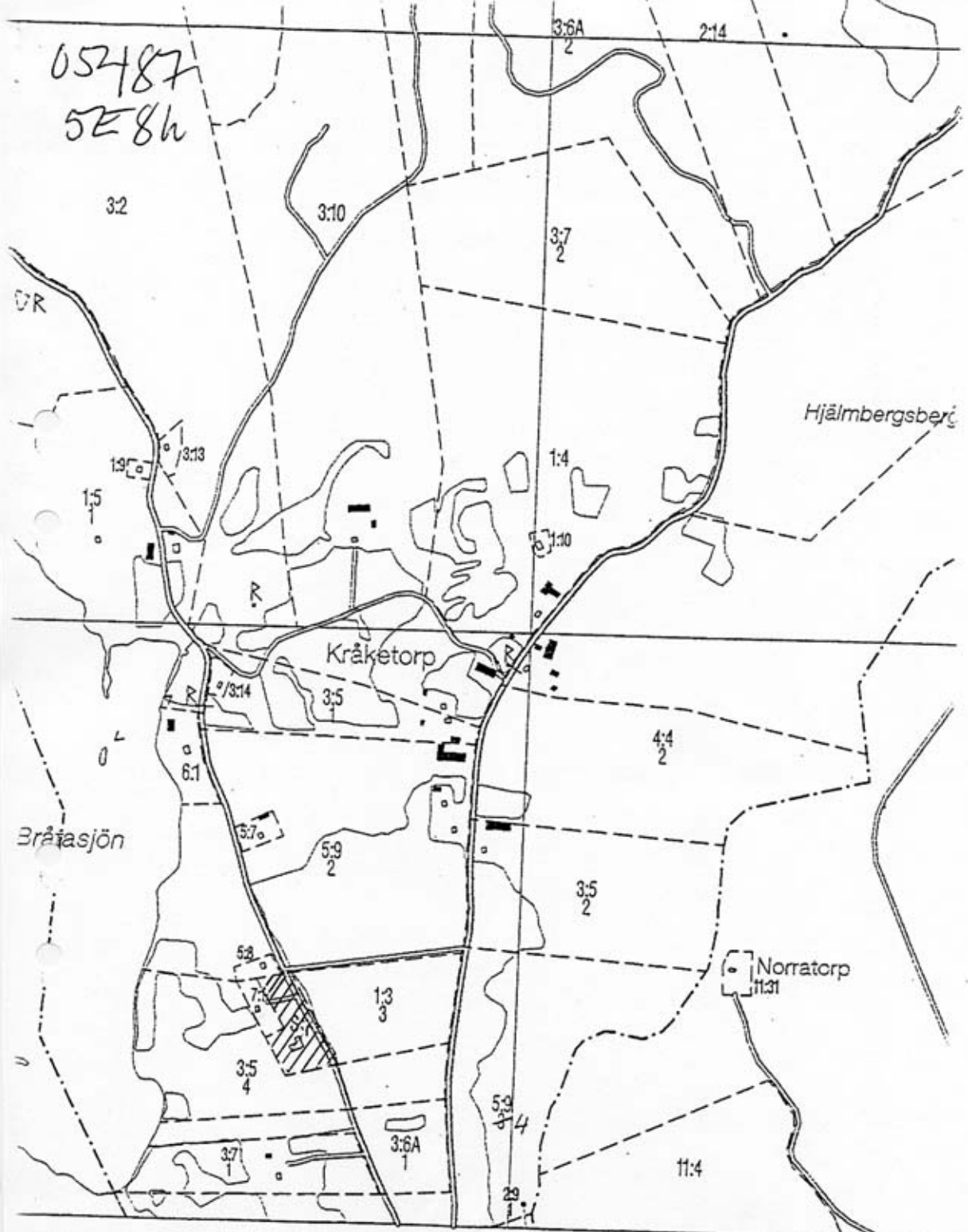
Utdrag ur inventeringsrapporten
Kartkopia, ek kartan

Kopia för kännedom till

Lantmäteriet i Växjö distrikt,
fastighetsregistret, Box 242, 351 05 VÄXJÖ
~~Asa hembygdsförening, c/o Karl Eriksson, Odenslund~~
~~Asa, 360 30 LAMMHULT~~
Logen Asa Thor, att Stig Svensson, Sandshagen,
360 30 LAMMHULT

Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöavdelningen, Box
5405, 114 84 STOCKHOLM
Växjö kommun, Byggnadsnämnden
, Kulturenämnden
Smålands museum
Planenheten
Kulturmiljöenheten

05487
5E8h

Ek. kartan uppförstoring

Utdrag ur inventering av folkrörelselokaler.

OBJEKT	ORDENSHUS		
KOMMUN	Växjö	INV.DATUM	941215
SOCKEN	Asa	NEG.NR	9415.444-460 9504.101-136 9505.137-173
ORT	Asa	BILDNR	447-460 101-140
FASTIGH.BET	Kråketorp, samfällighet		
KOORDINATER	x:	y:	
EKON. KARTAN	05487, 5E 8h, (19)		
ADRESS	Kråketorp, Asa		
ÄGARE	Lf 4288 Asa-Thor		
KONTAKTPERSON	Stig Svensson, 0472-63086		

Logen 4288 Asa-Thor av IOGT bildades år 1911. Föreningens ordenshus är beläget på ett område som mellan åren 1757 och 1919 var marknadsplats. De tog år 1925 över den "firka" som användes vid dessa marknader och byggde till en vinkel år 1932.

Ordenshuset i Asa ligger lite för sig själv, med den smala grusvägen på ena sidan och skogsbrynet på den andra. Tomten är avgränsad med huggna stenstolpar och nät. Nära vägen står en minnessten som erinrar om när Kristina Nilsson sjöng på marknaderna.

Ordenshuset består av två vinkelställda huskroppar i trä med fasad av faluröd locklistpanel med vita knutar och fönsterfoder.

Stengrund är rejält uppbyggd av huggna stenblock.

Entrén är belägen på ena långans gavel mot vägen. Dörren är beigemålad liksom biljettluckan till höger. Över dörren sitter ett litet skärmtak på två vitmålade konsoler. Sadeltaket är täckt med svarta eternitplattor.

Ordenshuset inrymmer en stor och en liten sal, samt ett kök.

Stora salen har bröstpanel av fernissad plywood. De övre delarna, liksom det brutna taket är klädda med vitmålad tretext.

Trägolvet

Längst fram finns en scen, inramad av fernissad plywood, klassicistiskt utformad som pilastrar med entablement. Uppe i mitten sitter IOGT:s symbol.

Scenen är ett "rum i rummet" med ljusblå väggar, två fönster och två ådringsmålade gula dörrar, vilka leder in till ett rum på vardera kortsidan. Dessa rum är tapetserade med vinröd tapet. Ridån är av vinröd sammet.

Vid sidan av scenen hänger ett charter tillhörande logen Oden som bildades kring 1910. Tillströmningen av medlemmar var så kraftig att man inte fick plats i den stuga logen hyrde för sina möten. Resultatet blev att Oden delades 1911 och man bildade logen Asa-Thor. Efter några år lades dock Oden ner.

Ett bokskåp står i nedre änden av rummet. Alla böckerna finns kvar och biblioteket är således komplett sedan den aktiva tiden.

En läktare sträcker sig över nedre kortänden av rummet. Den har en balustrad med vita rutor inom ett grått ramverk. Den midjehöga lackade plywoodpanelen återkommer här. De övre delarna av väggarna är klädda med vit treetex. Trågolv.

I hallen utanför läktaringången är golv- och väggbeklädnaden densamma. Klädkrokar och hatthyllor löper längs väggarna.

Lilla salen har en bröstpanel av grå pärlspont. Upptill är väggarna tapetserade med grå tapet. Det brutna taket är täckt med vita treetexplattor. Ljusgrå spegeldörrar. I ena hörnan står en kamin. Ljusgrå plastmatta.

Kökets väggar är nertill klädda med ljusgrå pärlspont och gråmönstrad tapet upptill. Köksluckorna på de låga bänkarna är turkosa. Taket är täckt med vit pärlspont. Golvet är täckt med masonite som målats blått.

Det gamla maskinrummet står kvar med en projektor av märket *Artisol, Zeiss*. Den köptes troligen in på 50-talet. Biografen var i bruk fram till 60-talet.

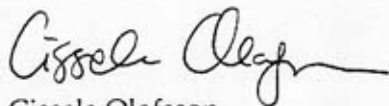
Från vänstra delen av hallen leder en trätrappa upp till läktaren. Väggarna är svampmålade med en bård upptill. Klädkrokar.

På läktaren finns tre rader träbänkar i olika höjd.

En utomhusscen ligger i anslutning till ordenshuset. Det är en rektangulär byggnad av trä, som vilar på höga, huggna stenpålar. Väggar av röd slätpanel. Scenen är vitmålad inuti. På högra sidan finns en liten ingång: Sadeltaket är täckt med svart eternit.

Dansbanan som låg framför scenen är riven.

I skogsbrynet bakom ordenshuset ligger ett dass med fasad av faluröd locklistpanel. Dörrarna är gröna och skyltade med "Dam" respektive "Herr". Pulpettakets tak är täckt med korrugerad plåt.

Cissela Olofsson